

INNLANDET FYLKESKOMMUNE
Postboks 4404 Bedriftssenteret
2325 HAMAR

Vår dato: 29.08.2022

Vår ref.: 202215191-11 Oppgis ved henvendelse

Deres ref.:

NVEs tillatelse med vilkår - utfylling i Gudbrandsdalslågen ved Tretten for berging av Tretten bru - Øyer kommune i Innlandet

Norges vassdrags- og energidirektorat viser til søknad av 26.8.2022 om tillatelse til å anlegge en midlertidig utfylling i Gudbrandsdalslågen med formål å fjerne den sammenraste Tretten bru. NVE gir Innlandet fylkeskommune tillatelse til tiltaket etter vannressursloven § 8. Tillatelsen er gitt med vilkår.

Om søknaden

Innlandet fylkeskommune har ansvar for opprydding av den sammenraste Tretten bru, som krysser Gudbrandsdalslågen ved Tretten. For å kunne fjerne restene av brua fra elveløpet, så planlegger de å etablere en utfylling i elva fra vestsiden. Utfyllingen må strekke seg over dypålen i elva, og blir om lag 85 meter lang ved fyllingsfoten. Elvas bredde (normalt vanddekt areal) på stedet er ca. 125 meter. Kjørebanelen på toppen av fyllingen må være 5-10 meter bred, og bredden på fyllingen er anslått til 15-30 meter. Planen er å legge ut fyllingen for deretter å ta med seg brurestene og deretter fyllingen, slik at perioden der fyllingen er på sitt lengste blir kortest mulig. Det er anslått å bruke 3-5 dager på å etablere hele fyllingen, for deretter å trekke seg tilbake 7-12 meter per dag. Antatt varighet på arbeidene er 10-17 arbeidsdager, og det planlegges at fyllingen vil fjernes innen 1.10.2022 med oppstart ca. 30.8. 2022.

Det er gjort beregninger av hvordan en slik utfylling vil virke inn på utfyllingen og elveløpet ved vannføringer fra 250 til 1000 m³/s. Beregningene viser at elvebunnen i Lågen kan erodere i et område nedstrøms fyllingen, og fyllingen der E6 ligger kan bli påvirket av tiltaket ved store vannføringer. Massene i utfyllingen er sandstein og gråvakke, materialer som gir skarpkantede kubiske korn. Stein størrelsen i fyllingen er planlagt opptil 60-90 cm for å sikre at fyllingen ikke vaskes bort av elvevannet.

Det er tidligere gitt tillatelse til en utfylling fra østsiden av Lågen, og ca. 5 meter ut i elva. Denne er nå i det vesentligste fjernet.

Høring

På grunn av at fjerningen av den sammenraste Tretten bru må gjøres så raskt som mulig av hensyn til allmenne interesser og at tiltaket er av begrenset varighet, har saken ikke vært kunngjort lokalt. NVE har vært i kontakt med regionale og lokale myndigheter for å få deres syn på saken, og mener at den er tilstrekkelig belyst gjennom dette.

Øyer kommune uttaler i e-post av **29.8.2022** at de ikke har innvendinger til tiltaket, men ber om at det tas hensyn til beboelse i området i Lågenvegen, som vil bli sterkt trafikkert mens oppryddingen pågår.

Statsforvalteren i Innlandet uttaler følgende i e-post av **29.8.2022**:

«Vår uttalelse tar utgangspunkt i at den aktuelle fyllingen kun skal ligge ute i elva forbindelse med opprydding etter brua. Det legges opp til en svært lang fylling, og søker vurderer at det er fare for at gyteområdet for aure som ligger rett nedstrøms brua kan få varige skader dersom det blir økt vannmengde i perioden fyllingen er der. Vi deler denne vurderingen. Vi mener derfor at de bør vurdere om det faktisk er nødvendig at fylling er så lang. Videre mener vi at det bør vurderes om det kan legges inn rør i fyllingen, for å ta unna en del av vannmassene, og på den måten kunne redusere en ev. spyleeffekt. Det bør også vurderes om det lar seg gjøre å bruke duk for å skille elvebunn og utfylte masser.

Søker betrakter fjerning av brua som en del av den akutte fasen av oppryddingsarbeidet, og ber om en saksbehandling etter § 8 i vannressursloven. Vi synes da det er rart at de legger opp til 4 dagers arbeidsuke, og mener dette bør økes, helst til 7 dagers arbeidsuke for å sikre at arbeidet blir gjennomført på kortest mulig tid.

Gytetida for auren starter i Lågen i slutten av september, og arbeidet bør derfor være avsluttet før 20. september, da graving etter det vil kunne forstyrre både selve gytinga, men også føre til nedslamming av rogn som ligger nedgravd i grusen.

Forslag til vilkår blir:

- *Legge rør i fyllinga for å ikke strupe vannet så mye*
- *All utfylling skal være ute av elva senest 20. september*
- *7 dagers uke bør vurderes*
- *Vurdere om det er mulig å bruke duk for å skille elvebunn og utfylte masser*

Vi har i dag kommet frem til at oppryddingsarbeidet nå er inne i en fase da vi går over fra hjemmel i verneforskriften for Trettenstryka fuglefredningsområde nr. V pkt. 1 (akutt situasjon) til at det kreves en dispensasjon fra oss. Vilkårene listet opp ovenfor knyttet til vannressursloven vil også ivareta verneinteresse, og tilsvarende vilkår vil stilles av oss som vernemyndighet. Vi tar sikte på å få ut en slik dispensasjon i løpet av i dag/mandagen.

Det må presiseres at dette gjelder kun opprydding av bru. Vi har ikke tatt stilling til om man vil kunne tillate en første periode med aktivitet for bygging av en midlertidig bru i eksisterende trase, i tillegg til den aktiviteten som vil komme ifm. rivning av denne brua for å gi plass til en ny permanent bru og samtidig bygge en ny, midlertidig bru. FK og SVV må derfor utrede hva alt dette gir av både anleggsfase og permanente inngrep hvis en planlegger midlertidig bru i eksisterende trase. Et slikt opplegg vil føre til tiltak i elva i flere

omganger, noe som øker sjansen for varige ødeleggelser av verneverdiene. Det er svært uheldig om fyllinger må ligge gjennom en eller flere flomsesonger. Utfylling og fjerning av fyllinger kan trolig ikke regnes med blir tillatt mer enn én sesong (tidsrommet 1. oktober - 15. april). En må på bakgrunn av dette legge frem et null-alternativ med omkjøring rundt Øyer inntil permanent bru er på plass. Fyllinger kan heller ikke forventes akseptert i perioder med stor vannføring da det kan gi irreversible endringer i elveleiet.»

Statens vegvesen ved Divisjon Transport og samfunn og Divisjon Drift og vedlikehold uttaler i e-post av **29.8.2022** at de ikke har innvendinger til søknad om utfylling i Lågen ved Tretten bru.

Tilleggsopplysninger

I etterkant av søknaden er det kommet tilleggsopplysninger om størrelsen på stein som skal benyttes, plan for arbeidet og at den største utstrekningen av fyllingen skal ligge i kort tid. Det blir også vurdert om det kan legges rør i utfyllingen for å avhjelpe vannstrømmen og redusere risikoen for erosjon mot nedstrøms gyteområde og E6. Statsforvalteren i Innlandet har gitt dispensasjon fra verneforskriften for Trettenstryka fuglefredningsområde med vilkår om at arbeidene i elva skal være ferdig innen 20.9.2022.

NVEs vurdering

Hydrologi

Gudbrandsdalslågen ved Tretten har et nedbørfelt på 11304 km². Middelvannføringen er beregnet til 250 m³/s, og middelflom til 1450 m³/s. Dominerende flomperiode er om våren, og det forekommer normalt ikke flommer i høstmånedene. Vannføringsdata tilbake til 1897 viser svært få hendelser med vannføring over middelflom i september og oktober. Høstflommen 2018 er et unntak fra dette.

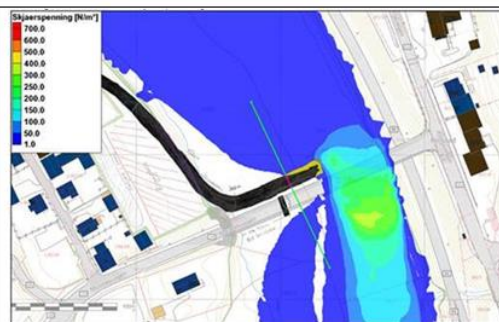
Etter NVEs vurdering tilsier dagens prognose at det ikke vil forekomme økt vannføring i Lågen ved Tretten de nærmeste dagene. Sannsynligheten for at elva får flomvannføring i perioden frem til 1. oktober anses som liten, men det kan skje.

Erosjon

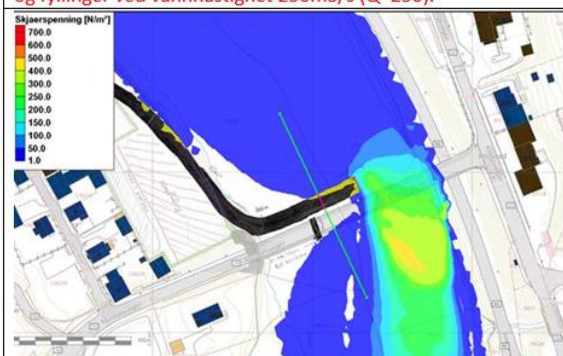
Anlegg av fyllingen vil redusere vassdragets tverrsnitt vesentlig, bredden på vanndekt areal er ca. 125 meter på stedet, og skråningsfoten på fyllingen vil på det lengste strekke seg ca. 85 meter ut i elveløpet. Dette gir oppstuvningseffekter og økt vannhastighet inn mot åpningen og et stykke nedstrøms utfyllingen, før det jevner seg ut. Modeller fra søknaden viser at ved middelvannføring (250 m³/s) vil elveløpet bli påvirket med økte vannhastigheter fra rundt 2 og opp mot 6 m/s. For vannføringer på 500 m³/s vil området med økt vannhastighet bli større, mens maksimal vannhastighet ikke øker vesentlig. Figuren under er fra søknaden og viser hvordan økt vannføring gir økt risiko for erosjon i elvebunnen.

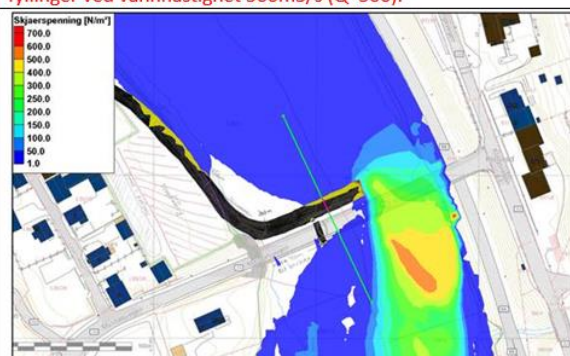
Figur 8. Skjærspenninger, dvs. krefter som virker på elvebunn og fyllinger ved vannhastighet 250m³/s (Q=250).

Figur 9. Skjærspenninger, dvs. krefter som virker på elvebunn og fyllinger ved vannhastighet 500m³/s (Q=500).

Figur 10. Skjærspenninger, dvs. krefter som virker på elvebunn og fyllinger ved vannhastighet 750m³/s (Q=750).

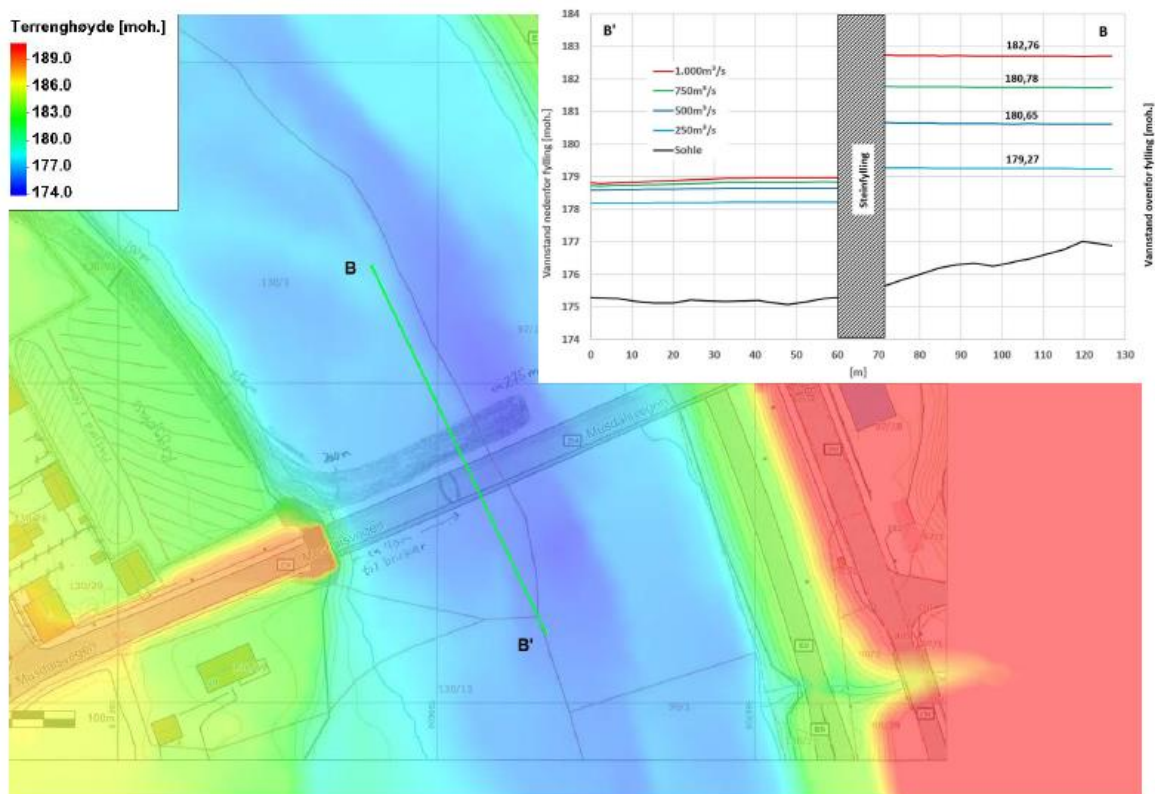
Figur 11. Skjærspenninger, dvs. krefter som virker på elvebunn og fyllinger ved vannhastighet 1000m³/s (Q=1000).

Det er beregnet at steinstørrelsen i fyllingen bør være 60-90 cm for å være stabil. Det er antatt at E6 er lagt på en fylling som er stabil for den påvirkningen tiltaket kan medføre, men dersom det blir nødvendig, kan denne plastres med stor stein for å sikre veien. Dette vil gi ytterligere reduksjon i elvetverrsnittet, og vil derfor være uheldig og bør unngås. Det blir også gjort beregninger for å vurdere om det kan etableres rør i fyllingen som kan bidra til vanngjennomstrømning og redusere erosjonsfaren. Resultater fra disse beregningene vil foreligge 30.9.2022.

NVE har ikke kontrollert beregningene som er gjort på vannhastigheter og erosjonsfare, men påpeker at det er viktig å vurdere stabiliteten av konstruksjonen som helhet. Riktig utførelse og utlegging kan være viktig i tillegg til bruk av stabil enkeltstein. Utfyllingen kan også påvirkes av bl.a. drivgods og bunnerosjon.

Flom

Anlegg av fylling vil gi oppstuvningseffekter med økt vannstand oppstrøms. Figuren under viser hvordan utfyllingen gjør at vannet stiger rett oppstrøms. Stigningen ved en vannføring på 250 m³/s er ifølge figuren i overkant av én meter, ca. to meter for en vannføring på 500 m³/s og hhv. 3 og 4 meter for 750 og 1000 m³/s.

NVE har ikke etterprøvd beregningene, men figuren viser at ved vannføringer opp til 500 m³/s, så vil utfyllingen ikke gi flomvannstander i Lågen.

Ut fra de hydrologiske prognosene og vannstandsberegningene fra søknaden vurderer NVE at det er liten risiko for stor økning i vannføringen i den omsøkte anleggsperioden.

Naturmangfold

Søk i Artskart og Naturbase 29.8.2022 viser at det ikke er registrert noen rødlistede arter eller utvalgte naturtyper som blir direkte påvirket av tiltaket.

Tiltaket skal gjennomføres innenfor et fuglefredningsområde, og Statsforvalteren i Innlandet har gitt dispensasjon fra verneforskriften, med vilkår. Trettenstrykene er et svært viktig område for overvintring av fossefall i Norden, men også andre vanntilknnyttede fuglearter overvintrer her. Etter NVEs vurdering er hensynet til fugl tilstrekkelig ivarettatt gjennom dispensasjonen fra Statsforvalteren med vilkår, og vi vurderer derfor ikke hensyn til fugl nærmere her.

Trettenstrykene har svært viktige gyteområder for storørret og harr nedstrøms tiltaket. Økt vannhastighet som følge av utfyllingen vil i stor grad kunne påvirke et gyteområde for storørret rett nedstrøms brua på grunn av erosjon i gytegrusen. Lenger ned i vassdraget vil forholdene ha utjevnet seg, og gyteområdene her vil i liten grad bli påvirket av økt strømningshastighet og erosjon. Det er svært uheldig med partikkeltransport i vassdraget i perioden da rogn ligger i grusen. Harr er vårgytende, og vil ikke bli berørt av økt partikkeltransport nå, mens storørreten starter gytesesongen i slutten av september, og kan bli sterkt påvirket dersom gyteområdene blir nedslammet. Av hensyn til storørreten

bør derfor tiltaket gjennomføres så fort som mulig og over så kort tid som mulig. Ifølge Statsforvalteren bør alle arbeider i elva være avsluttet innen 20. september. NVE er enig i denne vurderingen.

NVE mener at vurderingene er i tråd med prinsippene i naturmangfoldloven som skal ivaretas når vedtak treffes, jf. naturmangfoldloven §§ 8-12. NVE vil i den forbindelse påpeke at tiltaket er midlertidig og nødvendig for å fjerne restene av den nedraste brua.

NVE kan heller ikke se at tiltaket er i strid med forvaltningsmålet for arter eller økosystemer, jf. naturmangfoldloven §§ 4 og 5.

Friluftsliv

Trettenstryka er kartlagt som et svært viktig friluftsområde, men ingen av høringsinstansene har kommentert dette. NVE mener at tiltaket er begrenset i omfang og tid, og derfor ikke vil påvirke friluftslivet nevneverdig, selv om området i en periode vil være utsatt for mer trafikk og støy enn vanlig.

Annet

Det er antatt at det brukes 10 til 17 arbeidsdager på oppryddingen. Det er vanskelig å anslå tidsbruken av hensyn til den pågående etterforskningen og at arbeidet er utfordrende og at liknende tiltak ikke er gjennomført tidligere. I søknaden er det skissert et opplegg med kort arbeidsuke med lange arbeidsdager for mannskapet som utfører arbeidet. I første fase av oppryddingen ble det jobbet lengre uker og dager, mens den skisserte arbeidsplanen nå i større grad vil ivareta HMS. Av hensyn til sikkerhet ønsker entreprenør å kun ha ett skift i arbeid, som jobber 7-19, mandag til torsdag. I dialog med Innlandet fylkeskommune sier de at de sammen med entreprenør kan vurdere utvidelse av arbeidstiden dersom spesielle behov tilsier det, blant annet er det kommunisert at den største utstrekningen av utfyllingen ikke skal bli liggende over helgen. Slik NVE forstår det kan tidskrisiske deler av tiltaket gjennomføres uten avbrudd og korte ned den totale perioden for gjennomføring.

Oppsummering

Utfylling i Gudbrandsdalslågen ved Tretten vil føre til økt erosjon i elvebunnen og oppstuvning av vann. I tillegg vil partikler i vassdraget slamme ned områder med gytegrus for storørret. NVE mener at hensynet til storørrets gyteperiode må vektlegges, samtidig som hensynet til HMS for anleggsarbeiderne ivaretas. Vi registrere at det er planlagt med korte arbeidsuker. Vi anbefaler at tiltakshaver gjør en vurdering av muligheten for at arbeidet gjøres så raskt som mulig innenfor nødvendig sikkerhet og tilgjengelige ressurser. Etter vår vurdering er dette en nødsituasjon og det er viktig å komme raskt i gang og å få fjernet brua. NVE mener at arbeidene i elva må ferdigstilles før 20. september.

Konklusjon

NVE gir tillatelse til at Innlandet fylkeskommune kan fylle ut ca. 85 meter i Gudbrandsdalslågen ved Tretten fra vestsiden, for fjerning av Tretten bru. Fyllingen må være fjernet senest 20. september 2022.

Tillatelsen er gitt i medhold av vannressursloven § 8.

Tillatelsen blir gitt på følgende vilkår:

- Arbeidet må gjøres så raskt som mulig og arbeid i vannstrengen må avsluttes senest 20. september.
- NVE skal ha beskjed når arbeidene er avsluttet.
- Ved overtredelse av de fastsatte bestemmelsene gitt i loven eller i medhold av loven, plikter konsesjonæren etter krav fra NVE å bringe forholdene i lovlig orden. NVE kan fastsette tvangsmulkt ved overtredelse av bestemmelsene i konsesjonen eller andre bestemmelser med hjemmel i lov.
- NVE forutsetter at Innlandet fylkeskommune har ordnet de privatrettslige forholdene som eventuelt måtte bli skadelidende av tiltaket.

Om klage og klagerett

Se eget vedlegg om klageadgang.

Med hilsen

Inga Nordberg
direktør

Gry Berg
seksjonssjef

Dokumentet sendes uten underskrift. Det er godkjent i henhold til interne rutiner

Mottakerliste:

INNLANDET FYLKESKOMMUNE

Kopimottakerliste:

SVRØ - Region Øst - Kristin Hasle Haslestad

STATENS VEGVESEN - Cato Løkken

STATENS VEGVESEN - Hans Martin Asskildt

ØYER KOMMUNE

ØYER KOMMUNE - Frode Fossbakken

TBMV - Seksjon for miljøtilsyn vassdragsanlegg - Mari Hegg Gundersen

STATSFORVALTEREN I INNLANDET

STATSFORVALTEREN I INNLANDET - Tore Pedersen

STATSFORVALTEREN I INNLANDET - Heidi Eriksen

STATSFORVALTEREN I INNLANDET - Alexandra Abrahamson

INNLANDET FYLKESKOMMUNE - Mari Olsen

INNLANDET FYLKESKOMMUNE - Tor-Arne Foss

INNLANDET FYLKESKOMMUNE - Janicke Haug

Orientering om rett til å klage

Frist for å klage	Fristen for å klage på vedtaket er 3 uker fra den dagen vedtaket kom frem til deg. Hvis vedtaket ikke har kommet frem til deg, starter fristen å løpe fra den dagen du fikk eller burde ha fått kjennskap til vedtaket. Det er tilstrekkelig at du postlegger klagen før fristen løper ut. Klagen kan ikke behandles dersom det har gått mer enn 1 år siden NVE fattet vedtaket
Du kan få begrunnelsen for vedtaket	Hvis du har fått et vedtak uten begrunnelse, kan du be NVE om å få en begrunnelse. Du må be om begrunnelsen før klagefristen løper ut.
Hva skal med i klagen?	Klagen bør være skriftlig. I klagen må du: • Skrive hvilket vedtak du klager på. • Skrive hvilket resultat du ønsker. • Opplyse om du klager innenfor fristen. • Undertegne klagen. Hvis du bruker en fullmektig, kan fullmektigen undertegne klagen. I tillegg bør du begrunne klagen. Dette betyr at du bør forklare hvorfor du mener vedtaket er feil.
Du kan få se dokumentene i saken	Du har rett til å se dokumentene i saken, med mindre dokumentene er unntatt offentlighet. Du kan henvende deg til NVE for å få innsyn i saken.
Vilkår for å gå til domstolene	Hvis du mener vedtaket er ugyldig, kan du gå til søksmål. Du kan bare gå til søksmål dersom du har klaget på NVEs vedtak, og klagen er avgjort av OED som overordnet forvaltningsorgan. Du kan likevel gå til søksmål dersom det har gått 6 måneder siden du sendte klagen, og det ikke skyldes forsømmelse fra din side at klagen ikke er avgjort.
Sakskostnader	Dersom NVE eller OED endrer vedtaket til din fordel, kan du søke om å få dekket vesentlige og nødvendige kostnader. Du må søke om dette innen 3 uker etter at klagevedtaket kom frem til deg.
Hvem kan klage på vedtaket?	Hvis du er part i saken, kan du klage på vedtaket. Du kan også klage på vedtaket hvis du har rettslig klageinteresse i saken.
Hvor skal du sende klagen?	Du må adressere klagen til Olje- og energidepartementet (OED), men sende den til NVE. NVEs -epostadresse er nve@nve.no. NVE vurderer om vedtaket skal endres. Dersom NVE ikke endrer vedtaket, vil vi sende klagen til OED.

Denne forklaringen er basert på forvaltningslovens regler i §§ 11, 18, 19, 24, 27 b, 28, 29, 31, 32 og 36.